

**Programma van maatregelen
Lochristi – Charles Vuylstekehof**

Natasja Reyns

Temse
2017

Gemotiveerd advies

Het was tot op heden enkel mogelijk een bureauonderzoek (projectcode 2017H146) uit te voeren. Bijkomend vooronderzoek blijkt echter nodig en dient te verlopen via een uitgesteld traject. Momenteel is het terrein nog in gebruik als akkerland. De gebruiker van het terrein laat op dit moment geen terreinonderzoek toe.

In de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich gekende archeologische waarden uit de steentijd, de metaaltijden, de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Gezien de gunstige landschappelijke ligging van het terrein zijn ook resten uit andere periodes niet uit te sluiten. In de nieuwste tijd hebben echter heel wat bodemingrepen plaatsgevonden op het terrein. Ze hebben een verstoring van de bodem veroorzaakt tot op een diepte van minimaal ca. 70 cm onder het maaiveld. Er werden plaatselijk ook diepere verstoringen vastgesteld, tot op 1 m onder het maaiveld. Het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite op het terrein is laag. Mogelijk zijn ook ondiepe sporen door de bodemingrepen op het terrein verstoord. Dit reduceert het archeologisch potentieel van het terrein. Het is echter niet uitgesloten dat diepere sporen bewaard kunnen zijn op het terrein. Om na te gaan of waardevolle archeologische sporen nog aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden.

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

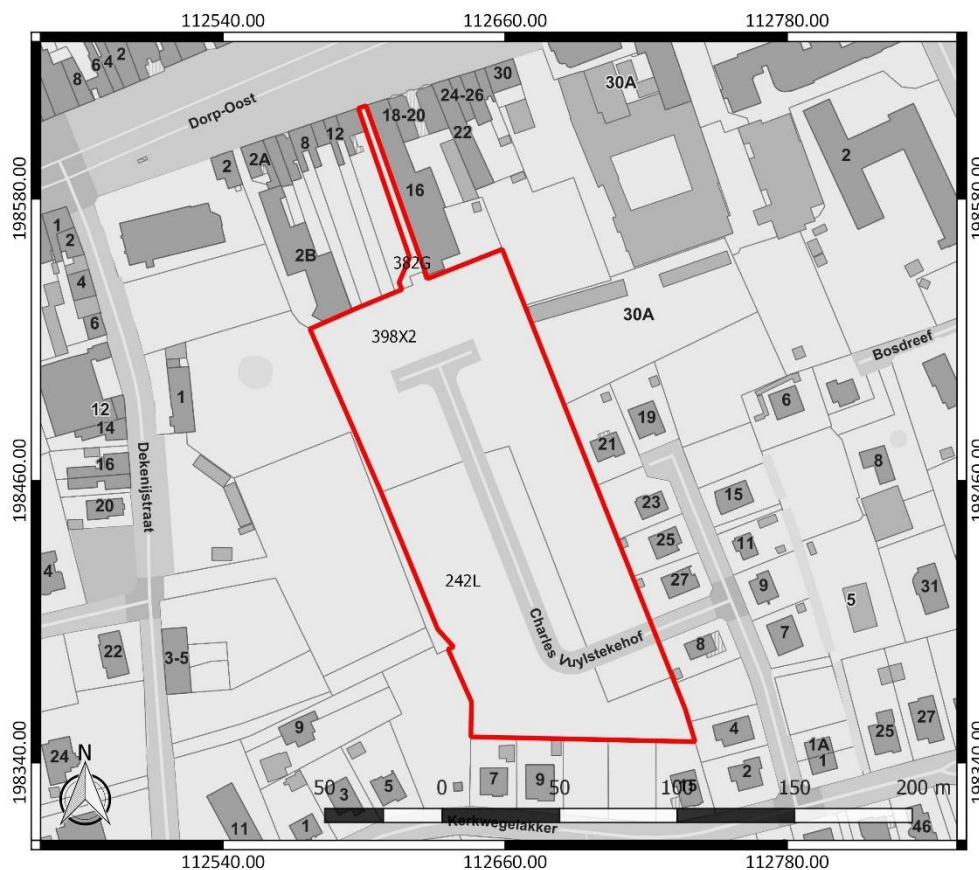
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem, toponiem): Oost-Vlaanderen, Lochristi, Lochristi, Charles Vuylstekehof, Charles Vuylstekehof

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 112577, 198525
- 112659, 198558
- 112740, 198349
- 112645, 198351

Kadastrale percelen: Lochristi, Afdeling 1, sectie C, nummers 382G, 398X2 en 424L

Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Aanleiding van het vooronderzoek

Zie hoofdstuk 2.3.2 van het verslag van resultaten.

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie hoofdstuk 2.4.4 van het verslag van resultaten.

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen dienen te worden behandeld:

- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Zijn er sporen aanwezig die inzicht kunnen verschaffen in het ontstaan en de ontwikkeling van de dorpskern van Beveren en zijn periferie?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

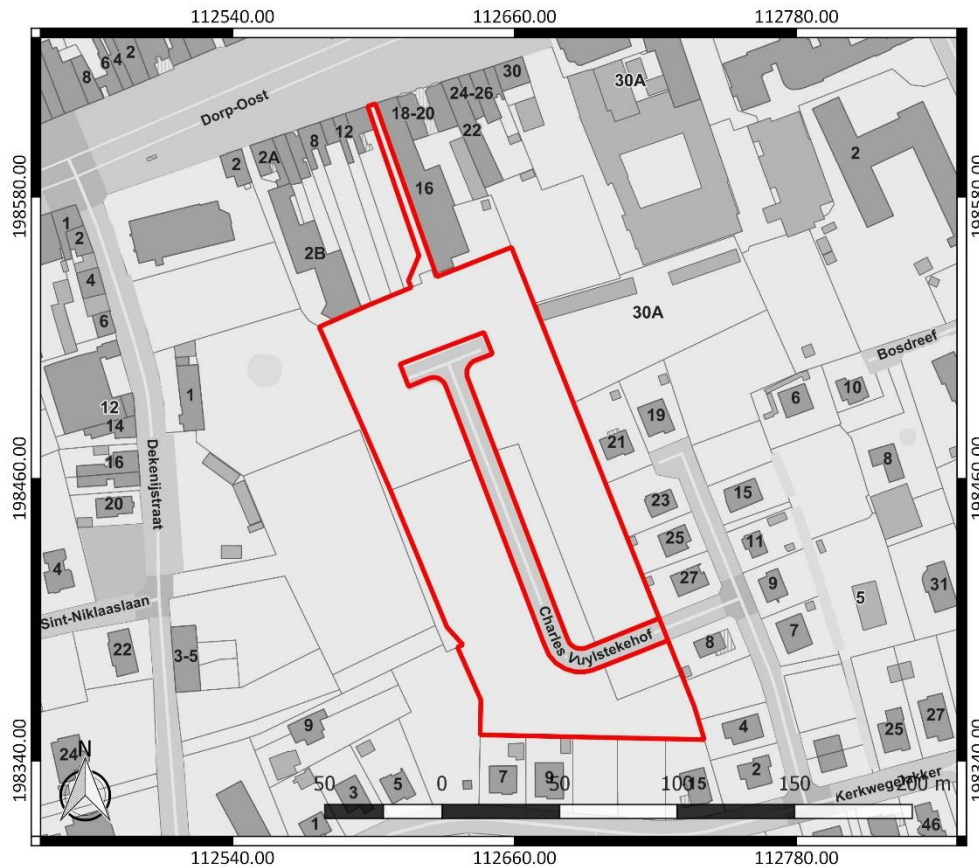
3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Van veldkartering wordt het potentieel op kennisvermeerdering eerder laag ingeschat. De bovenzijde van het bodemarchief is in de nieuwste tijd sterk geroerd. De uitvoering van een andere onderzoekstechniek houdt meer potentieel op kennisvermeerdering in. Daarom is het efficiënter om meteen over te gaan tot een andere onderzoekstechniek. Landschappelijk booronderzoek is niet relevant. Op basis van enkele controleboringen blijkt de bewaringstoestand van de natuurlijke aardkundige eenheden en de bovenzijde van het bodemarchief slecht. Daaruit volgt dat het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites laag is. Mogelijk zijn ook ondiepe sporen door de bodemingrepen op het terrein verstoord. Dit reduceert het archeologisch potentieel van het terrein. Het is echter niet uitgesloten dat diepere sporen bewaard kunnen zijn op het terrein. Om na te gaan of waardevolle archeologische sporen nog aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden.

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 18180 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (Figuur 2).

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied met aanduiding van de zone waar bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is (rood), geprojecteerd op het GRB (www.geopunt.be)

Onderzoekstechnieken

Het bodemarchief dient onderzocht te worden totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek.

Proefsleuvenonderzoek

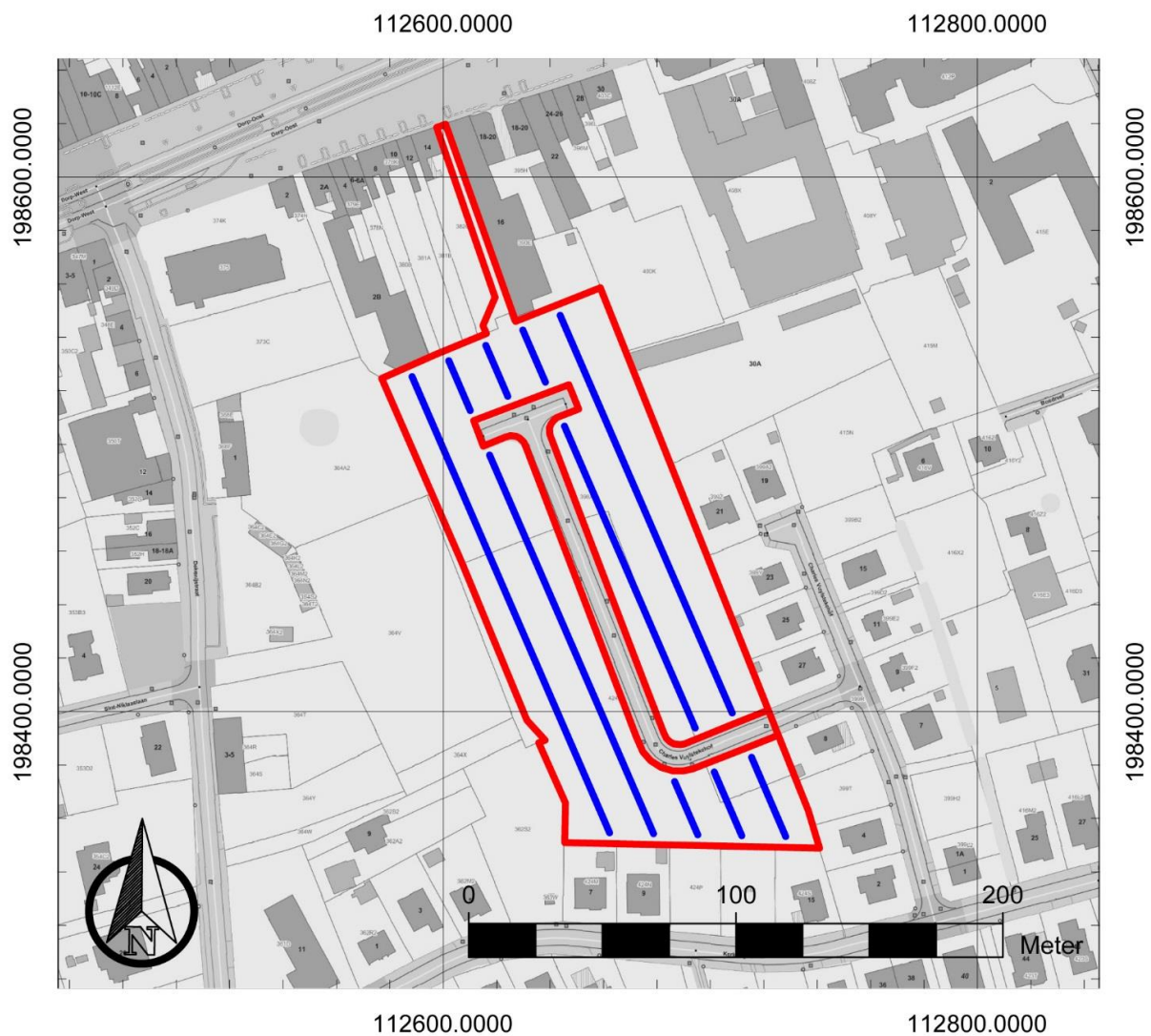
Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Er wordt gewerkt met continue, parallelle proefsleuven. In dat geval heeft het gebruik van 2 m brede sleuven met een tussenafstand van 15 m een hogere trefkans dan 4 m brede sleuven met een tussenafstand van 20 m.¹ De aangelegde proefsleuven hebben een breedte van 2 m en een maximale tussenafstand van middelpunt tot middelpunt van 15 m. De beoogde oppervlakte die onderzocht dient te worden door middel van proefsleuven, bedraagt minimaal 10%.

Het terrein helt af van het noorden naar het zuiden. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de wegenis die reeds aanwezig is op het terrein. Daarom wordt voorgesteld de proefsleuven overwegend aan te leggen met een noordoost-zuidwest oriëntatie. Op deze wijze kan het terrein ook op een efficiënte manier onderzocht worden. Er dient voldoende afstand gehouden te worden ten opzichte van de bestaande wegenis. Het is belangrijk dat de uitvoerder van het proefsleuvenonderzoek zich op voorhand informeert over de ligging van bestaande nutsleidingen.

Voor een goede selectie moeten de proefsleuven aangevuld worden met kijkvensters en/of dwarssleuven. De oppervlakte hiervan bedraagt minimaal 2,5 % van het onderzoeksgebied. De zijden

¹ Haneca *et al.* 2016, 48

van de kijkvensters meten maximaal 13 x 13 m. De kijkvensters en/of dwarssleuven moeten voldoende groot zijn om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden (Figuur 3).

Figuur 3: Inplanting van de proefsleuven (blauw)

Indien buiten antropogene of natuurlijke sporen onverwacht lithische vondsten of andere vondsten uit de steentijd worden aangetroffen binnen de sleuven of de kijkvensters, worden deze vondsten driedimensionaal ingemeten. Nog tijdens het veldwerk wordt het materiaal aan een deskundige voorgelegd voor onderzoek, zodat een verdere terreinwaardering kan uitgevoerd worden. Indien nodig worden bijkomende referentieprofielen aangelegd en geregistreerd. Indien kleine lithische vondsten (kleiner dan 1 cm) worden aangetroffen in sporen, wordt het spoor in bulk ingezameld en naderhand uitgezeefd op maaswijdte van maximum 2 mm.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn momenteel geen afwijkingen voorzien ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

Bibliografie

Haneca, K./S. Debruyne/S. Vanhoutte/A. Eryvynck, 2016: Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Brussel.